

Liturgie morgendienst

Votum/Zegengroet

Psalm 19 vers 1

Wetslezing uit Exod 20

Psalm 119: 12 en 13

Gebed om verzoening in Christus en verlichting door Gods Geest

Schriftlezing Genesis 50: 15-26 en Hebr. 11: 20-23

Psalm 104: 1, 2, 6 en 8

Tekst: zondag 46 HC

Preek

Psalm 104: 10

Dankgebed en voorbede

Collecte(n)

Slotzang Psalm 93: 1, 2 en 3

Zegen

Liturgie middagdienst

Votum/groet in de Naam van de Here

Psalm 19 vers 1

Gebed om verlichting door Gods Geest

Schriftlezing Genesis 50: 15-26 en Hebr. 11: 20-23

Psalm 104: 1, 2, 6 en 8

Tekst: zondag 46 HC

Preek

Psalm 104: 10

Geloofsbelijd. Gezang 179 a

Collecte(n)

Slotzang Psalm 93: 1, 2 en 3

Zegen

Gemeente van Jezus Christus, gasten, brs, zrs, jongelui

De ene Bijbelse figuur spreekt meer tot de verbeelding dan de andere persoon. Jozef is een voorbeeld van het eerste.

Nauwelijks is er een Bijbels persoon te noemen die de mensen zo intens en zo vaak heeft geboeid als Jozef. Misschien kan Job hem in dit opzicht evenaren.

Ook niet-trouwe Bijbellezers kennen Jozef wel. Zelfs moslims zijn behoorlijk gecharmeerd van Jozefs levensverhaal. Ze hebben hun rijke oosterse fantasie op hem uitgeleefd. Zo meldt de Arabische overlevering dat de put waarin Jozef werd geworpen vol water stond. Ze maken het verhaal dus nog akeliger en angstwekkender of spannender.

U kent waarschijnlijk wel Jozefs vermeende verkrachting van Potifars vrouw. Welnu, Jozef wordt in de Arabische traditie vooral in zijn onschuld getekend. Een kind van 11 maanden zou het gesprek tussen Potifars vrouw en Jozef hebben gehoord. Dit kind heeft volgens de Arabische legenden de onschuld van Jozef aan diens heer Potifar overgebrieft.

En verder maakt men zonder blikken of blozen van Jozef de meest volmaakte moslim. Alle broers en andere personen uit de Jozefverhalen worden natuurlijk tot moslim verheven, maar Jozef is dan wel de meest overtuigende.

Het is overigens geen wonder dat velen met de Jozefverhalen bezig zijn geweest. Want de Jozefgeschiedenis is erg persoonlijk en nog wel het meest uitgewerkte verhaal in heel het Oude Testament.

Bovendien, net als Job was Jozef bezig met de vraag naar de zin van het leven, de zin van de dingen die met hem en zijn familie gebeuren.

Hij moest optreden als profeet. En als profeet heeft hij zijn broers inderdaad gewezen op God en zijn werk. Daarvoor ontving hij het leven en zijn plek op aarde onder de mensen, in de familie. In het bijzonder moest Jozef wijzen op God als Vader van Israël.

Daarin werd hij een afspiegeling van de grote profeet Jezus van Nazareth. Jezus Christus zou ons immers God als Vader bekend maken, als onze Vader. Zo belijden we dat samen in deze catechismus-zondag. Dat hebben we samen als kerkgemeenschap vastgelegd. Daarover zijn we het eens: dit is het evangelie. Deze zondag gaat het om de aanspraak: hoe spreken we God aan? Wat we samen hierover belijden, houden we ook nu vandaag vast tot onze troost en bemoediging. Zo wil ik dat u uitleggen.

De boodschap omtrent de door Christus ons aangeleerde aanspraak van God als onze Vader, of anders gezegd: de boodschap van hetgeen we vanuit het Oude en Nieuwe Testament in zondag 46 belijden is samen te vatten als volgt:

De Zoon van God, Christus Jezus, brengt ons in ons bidden tot God, zijn Vader.

*We gaan achtereenvolgens na: (1) de inhoud van deze aanspraak
(2) de waarde van deze aanspraak*

Jozefs levensgeschiedenis kan iedereen aanspreken. Wie is er immers in zijn leven niet bezig met de vraag naar het 'waarom', de zin van alle dingen?

In ons persoonlijk leven gebeuren er dingen die we vaak niet kunnen plaatsen. We hebben niet overal een verklaring, geen bevredigende verklaring voor, zodat we er rust in vinden. Dan kwelt de vraag: 'waarom toch'?

Met die vraag hebben de broers van Jozef gezeten. Ze begrepen het niet: waarom die geweldige hongersnood. Ze begrepen het niet totdat ze in Egypte kwamen. En dat na veel moeite en pijn. Maar ook nog toen ze er al een tijdje woonde begon die vraag weer te knagen. Ze begrepen niet waarom ze er zouden moeten blijven en waarom Jozef zo'n hoge positie had gekregen. Het maakte hen bang en angstig. We lezen het in Genesis 50. Zodra Jacob komt te overlijden, voelden ze zich onbeschermd. Hoe zou Jozef zich op hen gaan wreken? Dat grijpt hen opnieuw naar de keel nu Jacob, hun vader, weg is.

Je kunt je bij het lezen van dit hoofdstuk afvragen waarom de broers van Jozef niet eerder vergeving hebben gevraagd, bijvoorbeeld in het bijzijn van hun vader? Pas nu, na zijn overlijden, komen ze ermee voor de dag. Ze herinneren zich hun verleden nog scherp. Misschien hebben ze het wel eens aangekaart in hun huiselijke kring, misschien onderling zich erover beraden. Maar het is hier geen huissgeschiedenis, wel heilsgeschiedenis.

Daarom beschrijft Mozes dat de broers in ieder geval na Jacobs dood met deze vraag bij Jozef komen. Daardoor wordt hij weer gedwongen om als profeet op te treden. In naam van God moet hij uitleggen waarom zij in Egypte terecht kwamen. Jozef ziet direct scherp wat zijn taak is en wat hij zeggen zal. Wat er aan de hand is.

Zijn broers buigen voor hem. Dat betekent voor Jozef niet de gelegenheid om zelf stoer te gaan doen en zich te laten gelden. Opvallend. Nee, hij verootmoedigt zich en ziet de dromen uitkomen. Daarom weet hij wat hij zeggen en zwijgen moet. Hij doet dat dan ook in naam van God.

Daarom zegt de briefschrijver aan de Joden, de Hebreëen dat Jozef thuis hoort in de rij van "allerheiligsten", samen met (let wel!) Abraham, Iszaäk en Jacob en met Mozes later. Want in een groot en vast geloof heeft hij zijn taak en dienst verricht. Hij dient er ook ons vandaag nog mee.

Het waren niet zijn broers, het is God die de hand in deze gebeurtenissen had. Jozef spreekt over datgene wat achter Gods plan steekt, over Gods bedoeling. Dat gaat dus heel diep!

Hij gaat niet op de stoel van God zitten en verheft zich niet op een troon. Hij geeft uitleg en openbaart Gods bedoeling. Geen rancune heerst in zijn hart, slechts bewondering voor wat God heeft gedaan. Hij eert God in zijn geweldige plan.

God houdt de wraak aan zichzelf voor alle kwaad. Jozef wijst ons op Gods bedoeling opdat wij ook een stap verder komen in ons geloofsleven. Hij zegt het immers duidelijk. Letterlijk heeft Mozes het door de Geest van God geleid, moeten opschrijven: God heeft alle kwalijke dingen ten goede gedacht. En Gods bedoeling zijn hierop gericht dat we redding ondervinden. In Hem geloven dat Hij zijn volk in leven(!) wil houden. Dwars door alles heen! God heeft de kwade praktijken van Jozefs broers zo geleid, zo gestuurd dat het precies op zijn plek kwam en er een groot volk, een forse familie van 75 personen een duurzaam leven kreeg. En Jozefs woord: 'in leven blijven', betekent even later dat er een groot volk uit groeit.

Jozefs woorden zijn dus op zich weer een profetie van machtige dingen die gaan gebeuren: een groot volk zal gered worden en een eigen volksbestaan verkrijgen. God is erop uit een groot verbondsvolk in leven te laten. Waarom geeft Jozef op dit moment deze verklaring?

Wel, als je weet dat God dit zelfs op deze manier kan doen, dan wordt je daar, gemeente en gasten, toch stil van? Dan leg je toch altijd de hand op je mond om te voorkomen dat je op God niet kwaad wordt?

Dan krijg je toch diep respect voor al wat God tot stand brengt? God was en is bij machte zijn eigen gang te gaan. Alle lelijke streken, zelfs kwade gedachten, kan Hij gebruiken ten goede!

Jacob was weggefallen, maar God was als hun Vader dichtbij. Hij was in alle gebeurtenissen aanwezig. Niet passief, maar actief bezig alles ten goede te richten. God verklaart zich in Jozefs woord de Vader van zijn volk te zijn, van deze familie. Zeker, vergis je niet. Jozef heeft veel moeten verduren. Maar in hem heerst geen opgekropte woede. Slechts in alle rust wijst hij zijn broeders op een liefdevolle God die als Vader vanuit de hemel zich bekommert om wie Hem liefhebben. Jozef is op zijn plaats terecht gekomen, door God op zijn plek gezet. Hij krijgt de positie van profeet en van onderkoning in Egypte. Zijn woord moet wel gezag hebben.

En juist dat laatste is ook vandaag onze troost. Zijn Woord heeft gezag. Nu we dubbel en dwars steeds uit Gods openbaring zijn bedoeling kennen, kunnen we het tot onze bemoediging blijven belijden: God is De Vader van ons leven.

De wereld is rondom ons bezig onchristelijk te worden. Je ziet als het ware de wereld verdwijnen in zichzelf. Wegraken van God en dus verdwijnen in duisternis en in het niets! Want vergis je niet: God is bezig alles heen te stuwten naar het einde. Alleen wie zijn Vaderhand vasthoudt zal perspectief voor de toekomst houden.

Wij kunnen wel zeggen dat wij in ons leven onze eigen gang kunnen gaan. Zo voor de vuist weg lijkt dat ook waar te zijn. Maar ten diepste, minder oppervlakkig gezegd en gezien, is dat helemaal niet zo, geen dag en geen nacht. We gaan onze eigen gang helemaal niet. Niemand gaat puur zijn eigen gang. Ieder leeft zoals God dat beslist en bedacht heeft. Er is in wezen niets uit de mens, uiteindelijk is alles alleen slechts uit God te verklaren. God is op weg naar Zijn dag, de dag van Jezus Christus. God is bezig zijn volk in leven te houden. Dat is onze grote troost. We zien het in Jezus vervuld. We zien het in Jezus tevoorschijn komen. Wie in Hem gelooft, heeft God als Vader leren kennen en aanroepen.

Je begrijpt dan lang niet alles in je leven. Maar ten dele begrijp je er wel iets van. In geloof zie je je eigen volmaakte toekomst naderen. Een antwoord op het beruchte waarom is er wel te geven. Zeker na de Jozefgeschiedenis: God werkt aan ons en Hij is bezig ons in leven te houden voor zijn wereld.

We houden ons, gemeente, hier in de kerk niet met fabels bezig. We zweven niet maar op een roze wolk en fantaseren maar wat over een mooi leven straks. We leren het van Jezus die zich tot in de dood garant heeft gesteld voor onze toekomst.

Zoals wij het toch kleine kinderen zeggen en vragen: 'wie is je vader', zo zeggen wij vandaag tegen alle mensen: weet je wie mijn Vader is? Jezus leert het ons zo te zeggen: God de Almachtige is het die ons beschermt en bewaart, ons voorziet van wat wij nodig hebben. Nu kennen we Hem altijd nog slechts ten dele. Maar als Hij uit zoveel ellende en pijn, zoveel moeite en moeilijkheden met die broers van Jozef zoveel goeds kan halen, hoeveel te meer dan door de dood van zijn Zoon, onze profeet Jezus van Nazareth. Daarom zeggen we het tot onze troost: 'onze Vader die in de hemel woont', blijf met ons bezig en bewerk door Jezus een grootse zegen in ons leven van elke dag.

(2)

Vervolgens zullen we met het oog op onze redding en vertroosting niet alleen de inhoud van deze aanspraak 'Onze Vader' overdenken en vasthouden in geloof. We zullen

ook de waarde daarvan steeds onder ogen zien. Want ook de uitdrukking “die in de hemelen zijn” is niet maar een los onderwerpje in de catechismus.

Kort gezegd komt het in het brede verband van onze troost in leven en sterven hierop neer: de waarde van deze aanspraak ligt in een vrome omgang met God als Schepper van hemel en aarde, van ons gewone leven van elke dag.

Mozes beschrijft ons heel precies de manier waarop de broers van Jozef zich bij Jozef laten aandienen via de Egyptische bedienden. Zij vragen heel voorzichtig eerst via derden en dan vervolgens persoonlijke audiëntie aan bij Jozef als onderkoning. Deze omslachtige manier om hun broer te benaderen is begrijpelijk. Zo ging dat in het Midden-oosten.

Maar Mozes vertelt meer. Hij beschrijft ook welke woorden de broers gebruiken bij Jozef. In hun bewoording doen ze een beroep op iets gemeenschappelijks. Ze dienen zich immers eerst aan als kinderen van een en dezelfde vader. In hun vrees gaan ze zelfs opzettelijk een flinke stap verder.

Ze presenteren zich als knechten van de God van hun gemeenschappelijke vader Jacob. Daarmee doen ze een appel op de gemeenschappelijke God, op het geweten van Jozef om toch ook nu die God te blijven dienen met hen. Dat doen ze niet uit sociale bewogenheid voor Jozef en zichzelf. Ze bedoelen er iets mee. En Jozef accepteert, onderkent en accepteert hun bedoeling.

Gemeenschap ligt in hun appel opgesloten. Vanuit die gemeenschappelijke Godsdienst handelt hij.

Ook daarin weerspiegelt hij het werk van onze grote Profeet Jezus van Nazareth. Jezus bracht ons onze gemeenschappelijke Vader onder ogen. Wij staan maar niet los naast elkaar als gemeenteleden, als kerkgangers. Wij delen samen het leven met onze Vader, en wel door en om Jezus Christus!

Vanaf het begin van je gebed weet je dat je niet alleen staat en alleen worstelt. Maar vanaf het begin weten we ons opgenomen in dat grote geheel van de kerk uit alle eeuwen, Gods volk door de eeuwen heen en om ons heen. Samen staan we voor Gods aangezicht. Je weet je opgenomen in het grote geheel van Gods verbondsvolk, je weet je een met Jozef bijvoorbeeld. Je zegt het hem nog na dwars door je verdriet en pijn heen: God is bezig mij in leven te houden en mij op mijn plek te zetten, mij te bevestigen in de plaats die Hij mij in zijn koninkrijk naast en met velen toedeelt.

Hier gaat het dan ook zeker om onze intieme, verborgen en innerlijke omgang met God. Die omgang is een omgang vol overgave en vol toewijding. Een houding dus waarbij je in vrede neerlegt bij God en onder de machtige hand van God die jouw leven aanstuurt en zin geeft. En in groot respect, ontzag voor Hem zeg je het samen met allen die door Jezus God als Vader leren zien: in uw handen bevelen wij ons leven. Vol innerlijke rust kun je dan na je gebed opstaan en vol goede moed voortgaan. Waarom? Omdat God zijn volk heeft beloofd dat zijn zegen op u zal dalen. In Christus Jezus zie je dat gebeuren zodra je mooie dingen, zegenrijke dingen in je leven ziet komen, en wanneer je goeie mensen ontmoet, wanneer je bemoedigende woorden hoort spreken.

Daarom loop je God ook niet voor de voeten in je hoop en verwachting van verhoring op jouw gebeden. Hij weet wat goed is voor jou en Hij houdt je bij zich in zijn koninkrijk tenzij je Hem verlaat en Jezus verloochent. Hemels van God te denken, maakt ons geloof niet zweverig. Alsof we als gelovigen teveel met ons hoofd in de wolken lopen en te weinig

met beide benen op de grond staan. We nemen onze verantwoordelijkheid. Tegelijk kunnen we evenals Jozef in de verre toekomst kijken, meer dan wie niet in de hemelse God en Vader gelooft.

Jozef zei het in geloof: God zal beslist naar u omzien. Het kan nog wel jaren duren voordat jullie of jullie kinderen terug zijn in het land van Abraham, het land van Gods belofte. Maar in de toekomst kun je het met je geestesoog zien komen. God laat je niet alleen.

Wij horen het niet Jozef, maar Jezus zeggen, jongelui, brs en zrs: satan zal jou er niet onder krijgen. Je zult je geloof niet verliezen, je leven niet verliezen, ook al moet je nog sterven. Want Jezus is met je bezig.

We houden het vol gelovig te zeggen: in je dagelijkse leven kom je onze Vader tegen 'die in de hemelen zijn'. We denken niet aards, niet vanuit onze wensen over God. Zeker wij gaan onze gang in zekere zin. Wij zijn verantwoordelijk voor onze omgang met elkaar, als familie, als gelovigen, als werknemers en werkgevers, als schoolpersoneel, als ziekenhuiswerkers en wie ook maar. Wij mogen leven en onze verantwoordelijkheid als mensen voor onszelf en met elkaar gestalte geven.

We zijn aards gericht. Dat is: we zijn maar gewone mensen en werken zolang het licht is, zolang het dag is op aarde. Maar we hebben een hemels leven. Boven deze aarde uit troont God en zijn hand draagt ons en brengt ons in het vaderland, zijn koninkrijk. We zullen het blijven geloven: een beter leven dan met Hem als onze Schepper en Verlosser is er niet: Halleluja.

Amen!